

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สัตว์ถือเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง และถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสมดุลต่อระบบนิเวศวิทยาของโลกให้สามารถดำรงอยู่ได้ โดยสัตว์เป็นองค์ประกอบสำคัญของห่วงโซ่อาหารในฐานะเป็นผู้บริโภคที่ทำให้เกิดการหมุนเวียน หรือการเคลื่อนย้ายของสารอาหารจากพืชไปสู่สิ่งมีชีวิตชนิดอื่นเป็นทอด ๆ เกิดเป็นวัฏจักรในระบบนิเวศ สัตว์จึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวพันกับทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในลักษณะของการพึ่งพาหรือส่งผลต่อกันในหลายรูปแบบ มนุษย์เองก็มีความสัมพันธ์กับสัตว์เช่นเดียวกัน โดยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์นั้นมีมาตั้งแต่อดีตกาลนับแต่มนุษย์และสัตว์ได้กำเนิดมาในโลก การทารุณกรรมสัตว์แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสังคมและศีลธรรมในสังคม ความขาดคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ กล่าวคือนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งทรัพยากรของประเทศที่ต้องตกเป็นเหยื่อ คือ สัตว์ที่ถูกทารุณตลอดจนงบประมาณในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำทารุณกรรมสัตว์ เช่น ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสัตว์ที่ถูกทารุณกรรม

พฤติกรรมกรรมการทารุณกรรมสัตว์นั้น สามารถเกิดขึ้นกับสัตว์ทุกชนิดไม่ว่าสัตว์นั้น ๆ จะเป็นสัตว์ที่มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์หรือนำมาเลี้ยงดู หรือเป็นสัตว์ป่า หรือสัตว์ทั่วไปที่ไม่มีเจ้าของ โดยรูปแบบและลักษณะของการทารุณกรรมสัตว์ รวมทั้งความรุนแรงของการทารุณกรรมสัตว์นั้น อาจมีความแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม จริยธรรม และวัฒนธรรมของแต่ละสังคมว่าจะมีทัศนคติความเชื่อ หรือมุมมองต่อสัตว์ชนิดนั้น ๆ เป็นเช่นไร ทั้งนี้พฤติกรรมกรรมการทารุณกรรมสัตว์ดังกล่าวนี้จะมีลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การทุบตี การทำร้าย การทรมานในการเลี้ยงดูสัตว์โดยการกักขังไว้ในที่เลี้ยงที่คับแคบ หรือการจัดพื้นที่ให้สัตว์อยู่ไม่ถูกสภาพแวดล้อมของสัตว์ การฝึกสัตว์โดยความทารุณเพื่อใช้สัตว์แสดงความบันเทิงและการกีฬาโดยไม่คำนึงถึงความเป็นอยู่ อาหารการกิน หรือสภาพจิตใจของสัตว์ การปล่อยปละละเลยโดยขาดอาหารและที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายจากการทารุณกรรมสัตว์พบว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้น ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติที่สำคัญอย่างยิ่งต่อบรรดาสัตว์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้ของกฎหมายดังกล่าวนี้ เนื่องด้วยกฎหมายป้องกันการทารุณ

กรรมสัตว์นั้นเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อห้ามมิให้บุคคลมีการกระทำใด ๆ อันเป็นผลทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทรมาน ซึ่งมีสาระสำคัญของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ไม่ว่าจะเป็นประเภทของสัตว์ที่จะได้รับความคุ้มครอง ลักษณะของการทารุณกรรมสัตว์ วิธีการทารุณกรรมสัตว์ รวมไปถึงกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย และบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ แต่กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้น ไม่ได้มีเพียงขอบเขตคุ้มครองการทารุณกรรมสัตว์เท่านั้น ยังคุ้มครองไปถึงสิทธิของผู้ที่กระทำต่อสัตว์อีกด้วย โดยกฎหมายที่เกี่ยวกับความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดชอบของการทารุณกรรมสัตว์นั้น ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) ความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ กฎหมายของประเทศไทยได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมสัตว์ไว้ในกฎหมาย 2 ฉบับ คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 และ มาตรา 382 อีกทั้งในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ซึ่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับมีความซ้ำซ้อนกันในเรื่องของความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ อาจเกิดความสับสนให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวได้ว่าควรที่จะลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดในฐานะทารุณกรรมสัตว์ตามกฎหมายใด และในมาตราใด ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรที่จะยกเลิกบทบัญญัติความรับผิดชอบเรื่องความจำเป็นที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 ออก แล้วให้ใช้โทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ซึ่งเป็นบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์แทน เพราะในบทลงโทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นมีอัตราโทษที่สูงมากกว่าประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นเพียงแค่ลหุโทษ และยังมีความครอบคลุมการกระทำความผิดมากกว่า

2) ความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินจากการกระทำของสัตว์ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) มีบทกำหนดเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน แต่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 และมาตรา 382 นั้น ไม่ได้มีบทกำหนดที่เกี่ยวกับความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพราะในกฎหมายดังกล่าว

กำหนดเพียงแก่เรื่องของผู้ที่กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนา อันไม่จำเป็นเท่านั้น จึงควรที่จะให้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินให้คงอยู่ต่อไปในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) และไม่ต้องบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวในประมวลกฎหมายอาญา

จากการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 ในเรื่องความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดชอบของการทารุณกรรมสัตว์นั้น การกระทำที่เป็นการป้องกันอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินนั้น เห็นสมควรให้มีการยกเลิกบทกำหนดโทษของการทารุณกรรมสัตว์กรณีความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 ออก แล้วใช้บทลงโทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 แทน และในเรื่องความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินจากการกระทำของสัตว์ ควรที่จะให้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินให้คงอยู่ต่อไปในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6)

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการในเรื่องความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดชอบของการทารุณกรรมสัตว์ในการกระทำที่เป็นการป้องกันอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะบางประการในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว คือ ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 เพื่อให้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาได้มากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1) ในเรื่องของความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ ผู้เขียนจึงเห็นสมควรที่จะยกเลิกบทบัญญัติความรับผิดชอบเรื่องความจำเป็นที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 ออก แล้วให้ใช้โทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ซึ่งเป็นบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์แทน เพราะในบทลงโทษของพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้มีอัตราโทษที่สูงมากกว่าประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นเพียงแค่ลหุโทษ และยังมีความครอบคลุมการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ที่รัดกุมมากกว่าประมวลกฎหมายอาญา

2) ในเรื่องความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินจากการกระทำของสัตว์ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) มีบทกำหนดเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน และในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 และมาตรา 382 นั้น ไม่ได้มีบทกำหนดที่เกี่ยวกับความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพราะในกฎหมายดังกล่าวกำหนดเพียงแก่เรื่องของผู้ที่กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและต้องระวางโทษตามกฎหมายเท่านั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรที่จะให้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินให้คงอยู่ต่อไปในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) และไม่ต้องบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวในประมวลกฎหมายอาญา เพราะในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) ก็ถือว่ามีความเพียงพอแล้วในการบัญญัติบทลงโทษในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

3) ในเรื่องการลงทุนผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มุ่งลงโทษผู้กระทำโดยโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว ซึ่งการกำหนดมาตรการอื่นเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาระหว่างการทารุณกรรมสัตว์สามารถนำของประเทศสหรัฐอเมริกาไปปรับใช้ในกฎหมายของประเทศไทยได้ คือการใช้มาตรการในการชดเชยค่าเสียหายทางแพ่ง (Restitution) แก่เจ้าของสัตว์ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้น อีกทั้งยังมีมาตรการในการบังคับให้ชดเชยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสัตว์ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างมีการดำเนินคดีทารุณกรรมสัตว์ให้กับองค์กรหรือบุคคลซึ่งให้ที่พัก ดูแล และให้การรักษาทางการแพทย์แก่สัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรมที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายให้ดูแลและเลี้ยงดูสัตว์นั้น ทั้งนี้ไม่ว่าสัตว์ตัวดังกล่าวจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม